

торій. Основою обліку всіх складових та аспектів сільського розвитку слугуватиме методологія системного аналізу, яка дозволяє розкрити ці складові та фактори і виявити всі взаємозв'язки між ними. Тільки після цього, є можливою розробка стратегії вирішення проблем сталого розвитку будь-якої конкретної сільської території.

Список використаних джерел:

1. Концепція державної цільової програми сталого розвитку сільських територій до 2020 року: [Електронний ресурс] // Режим доступу : <http://ligazakon.ua>.

2. Малік М.Й. Концептуальні засади розвитку сільських територій / М.Й. Малік, В.А. Пулім. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://baitas.lzuu.lt/~mazylis/julram/8/156.pdf>.

3. Баутин В.М. Устойчивое развитие сельских территорий: вопросы стратегии и тактики / В.М. Баутин, В.В. Козлов, А.В. Мерзлов и др. – М.: ФГНУ «Росинформагротех». – 2004. – 312 с.

4. Кропивко М.Ф. Організація державного і самоврядного управління розвитком сільських територій / М.Ф. Кропивко // Економіка АПК. – 2005. – № 11 (133). – С. 60-62.

Рецензент – к.е.н., професор Аранчій В.І.

УДК 336.77.067:631

АСПЕКТИ ЕКОНОМІЧНОЇ ДИВЕРСИФІКАЦІЇ В СИСТЕМІ РИНКОВИХ ВІДНОСИН

Самойлик Ю.В., к.е.н., доцент

Полтавська державна аграрна академія

Набули подальшого розвитку теоретико-методологічні підходи щодо обґрунтування багатоаспектності категорії “економічна диверсифікація”. Доведено, що у контексті формування стратегії розвитку підприємства або держави в цілому доцільним є вживання терміну саме “економічна диверсифікація”, оскільки вона має на меті, по-перше, максимізацію прибутку, по-друге, спрямована на мінімізацію ризиків. Розроблено класифікацію видів економічної диверсифікації, яку доцільно розглядати за такими ознаками: функціональна сфера впливу (фінансово-інвестиційна, галузева, організаційна), за рівнем спорідненості (центрована, горизонтальна, конгломеративна), за формою інтеграції (вертикально інтегрована, горизонтально інтегрована) за типом економічного розвитку (екстенсивна (географічна), інтенсивна), за середовищем (внутрішня, зовнішня), за періодом (постійна, тимчасова).

Were further developed the theoretical and methodological approaches to the study multidimensional of category “economic diversification”. It is proved that in the context of development strategy of the enterprise or the state in general, it is reasonable to use the term precisely “economic diversification”, because it is intended, first, to maximize profits, and second, to minimize the risks. Developed of classification of economic diversification, which should be considered by the following criteria: functional sphere of influence (financial-investment, industrial, organizational), in terms of affinity (centered, horizontal, conglomerate), in the form of integration (vertically integrated, horizontally integrated) by type of economic development (extensive (geographical), intensive), by environment (internal, external) for the period (permanent, temporary).

Постановка проблеми. Основним принципом ринкової економіки є свобода вибору, яка проявляється, по-перше, у можливості вільного доступу до виробничих ресурсів, а по-друге, до готових товарів та економічних благ у

виробників та споживачів. На реалізацію даного принципу впливає низка чинників, одним із яких є розмаїття напрямів господарювання, джерел фінансування підприємницької діяльності, різноманіття методів управління тощо. Тобто ефективне функціонування ринкової економіки ґрунтується на диверсифікації всіх сфер функціонування економічної системи. Диверсифікація може проявлятися на різних рівнях, як на державному, так і на рівні окремих суб'єктів господарювання. При цьому актуального значення набуває обґрунтування аспектів розвитку диверсифікації з різних концептуальних позицій з огляду на роль, механізми та значення цього процесу в системі розвитку ринкових відносин.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Економічну сутність диверсифікації досліджували різні науковці, зокрема В.Г. Андрійчук, К. Боумен, В.А. Доятовський, С. Джолдибаєва, К.С. Коваленко, М.І. Круглов, Л.Ш. Лозовский, П.М. Макаренко, С.В. Мочерний, Б.А. Райзберг, Е.Б. Стародубцева, С.В. Цимбал, Л.О. Шкварчу та ін. Більшість науковців розглядають диверсифікацію з позиції товарного, галузевого розширення або фінансово-інвестиційного формування бізнес-портфеля економічного суб'єкта з різних джерел. Крім того, науковці розглядають диверсифікацію в аспекті інтеграції, як один з механізмів одержання синергічного ефекту. На нашу думку, диверсифікація має ширші межі і глибше значення. Дану категорію можна розглядати з різних позицій, однак з точки зору розвитку ринкових відносин найбільшого значення набуває саме економічна диверсифікація, оскільки від її ефективності залежить збалансований розвиток національного та світового господарства, що і визначає актуальність даного дослідження.

Постановка завдання. Метою дослідження є розвиток наукових підходів щодо багатоаспектності категорії “економічна диверсифікація”, розробка системи класифікації видів економічної диверсифікації на основі формування концепції розвитку економічної диверсифікації в системі ринкових відносин.

Виклад основного матеріалу дослідження. Для ефективного розвитку економічної системи в ринкових умовах необхідно гнучко реагувати на перманентність зовнішнього середовища, при цьому важливого значення набуває мінімізація господарських ризиків, чого можна досягти за рахунок їх розподілу або диверсифікації. Крім того, актуальним питанням є обґрунтування оптимальної галузевої (виробничої), організаційної та управлінської структур суб'єкта господарювання, що, у свою чергу, передбачає формування синергічного бізнес-портфелю. Таким чином, у системі ринкових відносин проявляються різні аспекти диверсифікації. У науковому світі існують низка підходів до трактування категорії “диверсифікація” (табл. 1).

Таблиця 1

Концептуальні підходи до трактування категорії “диверсифікація”

Автор	Сутність концепції
Мочерний С.В. [5, с. 164]	диверсифікація – це процес розширення номенклатури продукції окремих фірм та об'єднань, існує у двох основних формах: розширення асортименту товарів, організації випуску нових видів продукції в межах “власної” галузі та виходу за межі основного виду діяльності, проникнення в нові галузі та сфери господарства

Автор	Сутність концепції
Райзберг Б.А., Лозовский Л.Ш., Стародубцева Е.Б. [9, с. 128]	диверсифікація – це загальна ділова практика, спрямована на розширення номенклатури товарів та послуг та (або) географічної території, щоб зменшити ризик та знизити залежність від циклічності бізнесу
Джолдибаєва С. [3, с. 390]	диверсифікація виробництва – одна з найскладніших форм розвитку концентрації діяльності, яка означає одночасне розвиток не – пов'язаних один з одним видів виробництв і послуг, розширення номенклатури та асортименту виробленої продукції в рамках однієї компанії, концерну, підприємства фірми. Диверсифікація виробництва виражає процес розширення активності підприємства, яке використовує власні нагромадження не тільки для підтримки і розвитку основного бізнесу, а й для направлення їх на освоєння нових видів продукції, створення нових виробництв та надання різноманітних послуг. У результаті диверсифікації виробництва підприємства перетворюються на складні багатоцільові комплекси, що включають виробництва, часто випускають продукцію і надають послуги абсолютно різного призначення і характеру
Шкварчук Л.О., Коваленко К.С. [12, с. 3]	диверсифікація товаропотоків – це розширення та різноманіття руху товарів на всіх стадіях мережевої структури ланцюга поставок, включаючи кінцевого споживача з метою збільшення економічної вигоди від діяльності
Круглов М.І. [8, с. 325]	Диверсифікація діяльності досягається: включенням до складу компанії підприємств (організацій) різної предметної і технологічної спеціалізації; комбінуванням спеціалізованих виробництв у рамках підприємств-комбінатів; наданням гнучкості технологічним системам і оргструктурам, а також фахівцям і менеджерам (що створює можливість маневрування видами діяльності); розвитком різних видів діяльності на базі передової технології, якою володіє компанія
Цимбал С.В. [11, с. 272]	диверсифікація – така концепція, якій не можна дати однозначне визначення... Диверсифікація дає можливість підприємствам “триматися на плаву” при складній економічній кон'юнктурі за рахунок випуску різноманітних асортиментів продукції та послуг: збитки від нерентабельних виробів (тимчасово, особливо по новим) перекриваються прибутком від інших видів продукції чи послуг. Цей процес стосується насамперед переходу на нові технології, ринки і галузі, до яких раніше підприємство не мало ніякого відношення; крім того, сама продукція (послуги) підприємства повинні бути також зовсім новою, і причому завжди необхідні нові фінансові інвестиції. Диверсифікація пов'язана з розмаїтістю застосування продуктів (послуг), що випускає підприємство, і робить ефективність його функціонування в цілому незалежним від життєвого циклу окремого продукту, вирішуючи не стільки завдання виживання компанії, скільки забезпечення стійкого поступального зростання. Якщо товари чи послуги підприємства мають дуже вузьке застосування, то воно є спеціалізованим; якщо вони знаходять різноманітне застосування, то це – диверсифіковане підприємство.
Андрійчук В.Г. [1, с. 580]	Диверсифікація – урізноманітнення видів діяльності підприємства у виробничій, фінансовій та маркетингових сферах.

Джерело: узагальнено автором

Як видно з аналізу поглядів науковців щодо сутності диверсифікації, її значення зводиться переважно до товарної політики, зокрема розширення асортименту та номенклатури продукції, а також розвитку різних напрямів діяльності та галузевого розмаїття. Однак, значення даної категорії дає можливість її вживання набагато в ширших аспектах. Виходячи з точного перекладу слова “диверсифікація” (новолат. *diversificatio* – зміна, різноманітність;

від лат. *diversus* – різний і *facere* – робити), доцільно зазначити, що дану категорію можна вживати у різних суспільно-економічних сферах.

В економічному словнику викладено наступне: “диверсифікація – розосередження капіталу між різними об’єктами вкладень з метою зниження економічних ризиків. Розрізняють:

- диверсифікацію банківських активів, тобто розміщення їх серед якомога більшої кількості позичальників з метою скорочення кредитного ризику, пов’язаного з нездатністю окремих позичальників повернути кредит;

- диверсифікацію валютних резервів банків і держави шляхом включення до них різних іноземних валют з метою безперебійного забезпечення розрахунків і захисту їх від валютних ризиків;

- диверсифікацію інвестицій, тобто розосередження їх за різними сферами вкладення і на різні терміни (довгострокові, короткострокові) з метою мінімізації втрат, пов’язаних з можливими змінами умов кон’юнктури світового і внутрішнього ринків;

- диверсифікацію вкладень у цінні папери, тобто розподіл наявного капіталу на купівлю різних цінних паперів за видами, галузями, термінами погашення з метою зниження економічних ризиків;

- диверсифікація продукції, що випускається, тобто розширення числа модифікацій однієї і тієї ж продукції з метою утримання завойованих позицій на даному сегменті ринку;

- диверсифікацію виробництва, тобто одночасний розвиток багатьох, не пов’язаних між собою видів виробництв з метою завоювання нових ринків збуту продукції, зниження можливих ризиків, пов’язаних з можливим скороченням попиту на який-небудь раніше освоєний вид виробництва;

- диверсифікацію економічної діяльності, тобто розширення активності великих фірм, об’єднань, підприємств і цілих галузей, що виходить за рамки основного бізнесу, з метою забезпечення ефективності роботи, зміцнення свого становища на різних ринках;

- диверсифікацію імпорту, тобто розосередження закупівель сировини, продовольства, технологій між різними джерелами (країнами) з метою ослаблення критичної залежності від якогось одного джерела поставок [6].

У науковій літературі найчастіше вживаються такі словосполучення, як “диверсифікація виробництва”, “диверсифікація діяльності”, “диверсифікація економіки”, “диверсифікація інвестиційного портфеля”. На нашу думку, у контексті формування стратегії розвитку підприємства або держави в цілому доцільним є вживання саме категорії “економічна диверсифікація”, оскільки вона має на меті, по-перше, максимізацію прибутку, по-друге, спрямована на мінімізацію ризиків.

Однак, у класичній та сучасній науковій літературі словосполучення “економічна диверсифікація” зустрічається лише у С.В. Захарівна [7], однак науковець у своїх працях не дає її визначення. Виявлення сутності даної категорії є досить важливим, оскільки дає змогу узагальнити концептуальні підходи щодо значення, механізму та стратегії диверсифікації в різних аспектах господарювання на різних рівнях.

Отже, на нашу думку, у широкому розумінні категорії “економічна диверсифікація” можна дати таке трактування: це стратегічний механізм структуризації господарської діяльності, що передбачає розширення, розподіл і розвиток пов’язаних або непов’язаних між собою елементів економічної системи з метою розподілу ризиків, максимізації економічного блага, досягнення цілей та ефекту синергії.

Економічну диверсифікацію доцільно розглядати на макро- (державному), мезо- (регіональному) та мікрорівнях (рівень підприємства), на кожному з яких діють певні особливості. У той же час, економічна диверсифікація проявляється у різних видах.

Андрійчук В.Г. виділяє в сільському господарстві за критерієм сфери здійснення три форми диверсифікації: виробничу, фінансову і маркетингову. Виробнича диверсифікація – це урізноманітнення на підприємстві видів виробництв, що забезпечують одержання різної продукції і (або) розширення її асортименту. Фінансова диверсифікація – це урізноманітнення фінансової діяльності, яка досягається через здійснення підприємством різних видів коротко- і довгострокових фінансових вкладень. Маркетингова диверсифікація пов’язана із створенням підприємством власної торговельної мережі, розширенням каналів збуту продукції, задіянням більшої кількості маркетингових важелів просування товару на ринок, організацією (за необхідності) післяпродажного обслуговування проданих товарів. Крім того, науковець виділяє два види виробничої диверсифікації: галузеву, що передбачає збільшення сукупності функціонуючих на підприємстві галузей... тобто коли підприємство починає розвивати нові для себе виробництва, які відрізняються від виробництв інших галузей кінцевим продуктом, застосовуваними засобами виробництва, його технологією та організацією; та продуктово-асортименту, зокрема класичну, яка здійснюється в межах певної номенклатури продукції, та специфічну, яка передбачає розвиток підгалузей у межах однієї галузі [1, с. 580].

Науковці [1,2,4,7,10] пов’язують диверсифікацію з інтеграцією, виділяючи горизонтальну інтегровану і горизонтально неінтегровану [1, с. 581] або зв’язану (концентричну), яка, у свою чергу, поділяється, на вертикальну зворотну та пряму та незв’язану (конгломератну), яка поділяється на горизонтальну, що проявляється в розширенні спектра продуктів та географічному розширенні [2].

Переглянуті підходи щодо виділення видів диверсифікації є однобічними, оскільки характеризують механізм диверсифікації в одному аспекті. Тому доцільно запропонувати класифікаційну систему економічної диверсифікації (табл. 2).

У даній класифікації особливу увагу доцільно приділити такій ознаці, як функціональна сфера впливу, згідно якої економічну диверсифікацію можна поділити на такі види: фінансово-інвестиційна – розподіл інвестицій та інших фінансових ресурсів між різними напрямками діяльності; галузева – розвиток різних напрямів діяльності та галузей; організаційна – формування системи різноманітних функціональних структурованих напрямків діяльності, що створюють умови для ефективного розвитку.

Класифікація видів економічної диверсифікації

Класифікаційна ознака	Види диверсифікації	Характеристика особливостей диверсифікації		
		на рівні держави	на рівні регіону	на рівні підприємства
За функціонального сферою впливу	Фінансово-інвестиційна	Формування бюджетної системи, розподіл коштів між різними галузями та регіонами, координація діяльності кредитних установ, валютне регулювання	Формування обласних та місцевих бюджетів, розподіл коштів між економічними сферами на регіональному рівні	Розподіл фінансових ресурсів (прибутку, інвестицій, позик, кредитів, статутних чи пайових внесків) між підрозділами підприємства
	Галузева	Розвиток різних напрямків діяльності		
		Розвиток, підтримка, реструктуризація галузей, галузевих комплексів, продуктових підкомплексів, кластерів та інших вертикальних та горизонтальних інтегрованих галузевих структур, виділення пріоритетних галузей		Розвиток на базі підприємства пов'язаних або не пов'язаних між собою напрямів діяльності, формування інтегрованих структур
	Організаційна	Формування інтегрованих комплексів, розвиток системи альтернативних поставок, розподілу та збуту продукції, диференціація цін		
розмірів і масштабів діяльності галузевих комплексів та окремих галузей, побудова розгалуженої організаційної структури управління, регулювання експорту та імпорту		Розгалуження ринкової інфраструктури відповідно до регіональних потреб	Пошук оптимальних методів організації виробництва, праці, управління	
За рівнем спорідненості	Центрована	базується на використанні додаткових можливостей основного економічного напрямку. Тобто існуючий економічний напрямок (виробництво продукції, фінансова, організаційна діяльність) залишається у центрі економічної системи, а новий напрямок виникає, виходячи з тих можливостей, які потенційно є в основній сфері		
	Горизонтальна	передбачає пошук можливостей зростання на існуючому ринку за рахунок нового напрямку економічної діяльності, що потребує нового, відмінного від існуючого, ресурсного забезпечення, нової технології, відмінної від використовуваної, при цьому новий напрямок має бути орієнтований на вже наявні можливості економічної системи і бути супутнім до основного напрямку діяльності або бути орієнтованим на споживача основного товару		
	Конгломеративна	розширення за рахунок розвитку не пов'язаних між собою напрямків діяльності, що потребують різних стратегій, технологій, ресурсного забезпечення тощо.		
За формою інтеграції	Вертикально інтегрована	Побудова продуктових комплексів, формування міжрегіональних та регіональних кластерів		Об'єднання підприємств різних рівнів: "виробництво – переробка – реалізація", створення агрофірм, агропромислових комбінатів
		Створення асоціацій, холдингів, фінансово-промислових груп, конгломератів, консорціумів, корпорацій		

Класифікаційна ознака	Види диверсифікації	Характеристика особливостей диверсифікації		
		на рівні держави	на рівні регіону	на рівні підприємства
	Горизонтально інтегрована	Об'єднання та укрупнення однорівневих напрямків діяльності		Об'єднання підприємств, що виробляють однорідну або однорівневу продукцію
За типом економічного розвитку	Екстенсивна (географічна)	Розширення географічного ринку, збільшення масштабів функціонування, що досягається за рахунок кількісних показників		
	Інтенсивна	Розширення внутрішнього спектра діяльності, пошук додаткових можливостей, не змінюючи географічні межі та масштаби функціонування, що досягається за рахунок кількісних показників		
За середовищем здійснення	Внутрішня	Створення внутрішніх умов для ефективного розвитку кількох напрямків діяльності, підвищення рівня використання економічного потенціалу		
	Зовнішня	Придбання нових технологій, інтеграція з іншими спорідненими або неспорідненими		
За періодом	Постійна	Передбачає довготерміновий, стратегічний розвиток новостворених напрямків діяльності		
	Тимчасова	Передбачає реорганізацію після досягнення мети в короткотерміновому періоді або під впливом перманентності зовнішнього середовища		

Джерело: розроблено автором

Кожен з цих видів економічної диверсифікації можна розглядати більш широко, поділяючи їх на підвиди. (рис. 1).

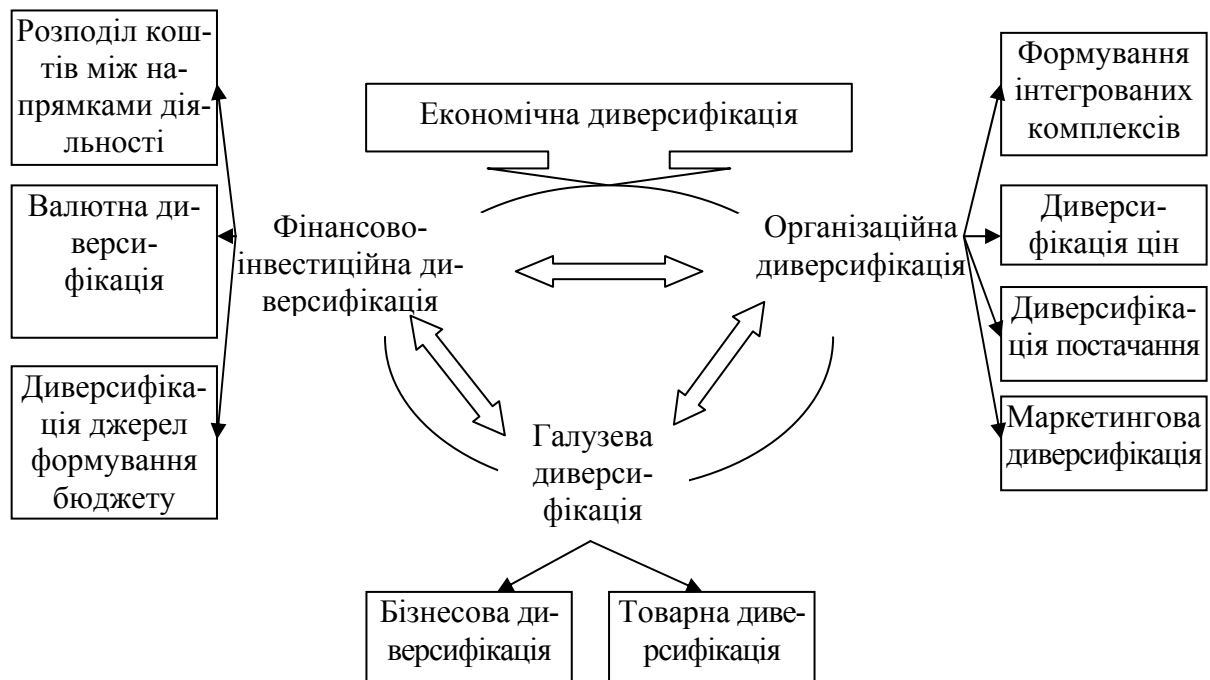

Рис. 1. Види економічної диверсифікації за функціональною сферою впливу

Джерело: розроблено автором

Отже, класифікація видів економічної диверсифікації за різними ознаками є досить умовною. Наприклад, галузева диверсифікація неможлива без

фінансово-інвестиційної та організаційної економічної диверсифікації, оскільки розвиток галузей на рівні підприємства потребує насамперед розробки комплексу маркетингу, що включає дослідження ринку, формування асортименту та номенклатури продукції в межах галузі.

Крім того, ефективність функціонування галузі залежить від напрямків капіталовкладення та обсягів фінансування, а також економічного обґрунтування ефективності її розвитку.

Висновки. У розвитку ринкових відносин важливу роль відіграє “економічна диверсифікація”, що являє собою стратегічний механізм структуризації господарської діяльності, що передбачає розширення, розподіл і розвиток пов’язаних або непов’язаних між собою елементів економічної системи з метою розподілу ризиків, максимізації економічного блага, досягнення цілей та ефекту синергії.

Економічну диверсифікацію доцільно класифікувати за такими ознаками: функціональна сфера впливу (фінансово-інвестиційна, галузева, організаційна), за рівнем спорідненості (центрована, горизонтальна, конгломеративна), за формою інтеграції (вертикально інтегрована, горизонтально інтегрована) за типом економічного розвитку (екстенсивна (географічна), інтенсивна), за середовищем (внутрішня, зовнішня), за періодом (постійна, тимчасова).

Усі види економічної диверсифікації взаємопов’язані та взаємодоповнюючі. Вибір того чи іншого виду економічної диверсифікації будь-якого суб’єкта господарювання має відповідати обраній стратегії розвитку, що сприятиме мінімізації ризиків, створить можливості альтернативного розвитку та забезпечить отримання синергічного ефекту.

Перспективи подальших розвідок у даному напрямку полягають в обґрунтування методичних підходів щодо оцінки ефективності економічної диверсифікації.

Список використаних джерел:

1. Андрійчук В.Г. Економіка аграрних підприємств [Підручник] 2-ге вид., доп. і переробл. / В.Г. Андрійчук. – К. : КНЕУ, 2002. – 624 с. (250-581).
2. Види диверсифікації діяльності підприємства / Стратегія підприємства [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://gufer.net/srategy/901-vidi-diversifikaciyi-dyalnost-pdpriyemstva.html>
3. Джолдыбаева С. Влияние диверсификации на процессы управления предприятиями / С. Джолдыбаева // Актуальні проблеми економіки. – 2012. – № 10 (136). – С. 390-399.
4. Дьоміна В.В. Порівняння засобів та призначення диверсифікації та комбінування виробництва / В.В. Дьоміна // Управління проектами та розвиток виробництва: Зб.наук.пр. – Луганськ: вид-во СНУ ім. В.Даля, 2011. – № 2(38). – С. 101-107.
5. Економічна енциклопедія: В 3 т. / Заг. ред. С.В. Мочерний. – К.: Академія, 2000. – 2002. – Т.3. – 952 с.
6. Економічний словник [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://abc.informbureau.com>.
7. Захарін С.В. Економічна диверсифікація як інноваційна технологія управління розвитком компанії / С.В. Захарін // Проблеми науки. – 2012. – № 6. – С. 34-38.
8. Круглов М.И. Стратегическое управление компанией: учебник для вузов / М.И. Круглов. – М.: Русская Деловая Литература. – 1998. – 768 с.
9. Современный экономический словарь / Б.А. Райзберг, Л.Ш. Лозовский, Е.Б. Стародубцева – М.: Инфра-М, 1996. – 496 с.

10. Соколова М.И. Корпоративная стратегия и корпоративное управление / М.И. Соколов // Управление корпоративными финансами. – 2006. – № 4.

11. Цимбал С.В. Стратегії диверсифікованого розвитку підприємств автомобільного транспорту / С.В. Цимбал // Міжвузівський збірник “Наукові нотатки”. – Луцьк. – 2012. – Вип. 36. – С. 272-276.

12. Шкварчук Л. О. Управление диверсификацией товаропотоков через проекты [Текст] / Л. О. Шкварчук, К.С. Коваленко // Проблемы экономики и менеджмента. – 2013. – № 10. – С. 3-11.

Рецензент – д.е.н., доцент Писаренко В.В.

УДК 636.4:330.341.1

СТАН ТА НАПРЯМИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ СВИНАРСТВА

Сосновська О.О., к.е.н., доцент

Полтавська державна аграрна академія

Проаналізовано сучасний стан галузі свинарства в Україні та у Полтавській області, досягнутий рівень його економічної ефективності, визначено роль галузі у вирішенні продовольчої проблеми та обґрунтовано її переваги порівняно з іншими галузями. Виявлено економічні й організаційні фактори відродження свинарства, особливості його розвитку в умовах різних форм господарювання. Визначено сутність інноваційної діяльності, яка полягає у комплексному використанні ресурсів, впровадженні найновітніших досягнень науки і техніки, максимальному усуненні усіх видів втрат, повнішому залученні до господарського обороту вторинних матеріальних та енергетичних ресурсів. Розкрито економічні передумови активізації інноваційної діяльності у свинарстві. Запропоновано конкретні заходи щодо удосконалення інноваційного розвитку галузі та підвищення ефективності виробництва.

The modern state of industry of the pig breeding is analysed in Ukraine and in the Poltava area, attained level him economic efficiency, the role of industry is certain in the decision of food problem and her advantages are reasonable comparatively with other industries. The economic and organizational factors of revival of the pig breeding, feature of his development are educed in the conditions of different forms of menage. Essence of innovative activity, that consists in the complex use of resources, introduction of the newest achievements of scitech, maximal removal of all types of losses, more complete bringing in to economic обороту of secondary material and power resources, is certain. Economic pre-conditions of activation of innovative activity are exposed in the pig breeding. Concrete measures are offered in relation to the improvement of innovative development of industry and increase of efficiency.

Постановка проблеми. Свинарство є однією із галузей сільськогосподарського виробництва, без якої практично неможливо вирішити проблему надійного забезпечення людства продуктами харчування. За статистичними даними зараз у світі виробляється понад 180 млн. тонн м'яса, з яких близько 41 % припадає саме на свинину [1].

Як продукт харчування свинина відзначається високим вмістом повноцінного і легкоперетравного білка, а також незамінних амінокислот [2].

Не дивлячись на такі переваги свинарська галузь України впродовж ринкових перетворень зазнала суттєвих негативних змін: ресурсомісткість виробництва свинини зросла майже вдвічі порівняно із 90-ми роками, відбулося різке зниження рівня спеціалізації та концентрації виробництва, переважача частина свинарських комплексів ліквідовані або збанкрутілі. Голо-